

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2016**

Rada Gminy Kętrzyn działając w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawę z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii uznając, iż problemy społeczne i realne koszty wynikające z uzależnień dotyczą w różny sposób całe społeczeństwo, przyjmuje za konieczne podejmowanie działań mających na celu ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków uzależnień w związku z czym uchwała niniejszy program na 2016 rok.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Kętrzyn jest gminą wiejską o charakterze rolniczym położoną wokół miasta Kętrzyn na obszarze 285 km². Pod koniec 2015 roku liczyła 8439 mieszkańców z czego 1777 w wieku przedprodukcyjnym, 5509 w wieku produkcyjnym 1153 osoby w wieku poprodukcyjnym. Gmina obejmuje 67 miejscowości w większości o charakterze popegerowskim skupione w 23 sołectwach. Bezrobocie i niski status materialny powodują, że z różnych form wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2015r. skorzystało 757 rodzin co daje ponad 30 % mieszkańców gminy.

DIAGNOZA

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że nadużywanie alkoholu wciąż jest w gminie jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Co prawda od 3 lat spada ilość wniosków kierowanych corocznie do Komisji, co może wskazywać na poprawę sytuacji, ale może być również po części wynikiem niskiej skuteczności prawnej procedury zobowiązania do leczenia odwykowego. Od 2000 roku do Gminnej Komisji skierowano łącznie 531 zawiadomień o nadużywaniu alkoholu wobec 352 osób z czego 44 w tym okresie zmarły, niejednokrotnie śmiercią tragiczną. Wobec 119 osób postępowanie wszczynano wielokrotnie z tego wobec 38 trzy i więcej razy. Zgodnie z ogólnopolskimi badaniami skuteczność procedury zobowiązania do leczenia odwykowego nie przekracza 5 %. Oznacza to, że faktycznie co 20 osoba zobowiązana sędownie do leczenia utrzymuje po leczeniu dłuższy okres trzeźwości. Należy tu przypomnieć, że alkoholizm zgodnie z orzeczeniem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) jest nieuleczalną chorobą śmiertelną.

W roku 2015 przeprowadzono w gminie diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie, które wskazują, że alkohol bezwzględnie jest na pierwszym miejscu wśród czynników determinujących ten problem. Alkohol w 46 % przypadków jest zasadniczą przyczyną występowania przemocy w rodzinie, gdzie kolejną przyczyną na poziomie 21 % jest bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Doświadczenie Komisji wskazuje, że problemy w wychowaniu dzieci i młodzieży często przyczyniają się również do podejmowania przez ludzi młodych różnych zachowań ryzykownych, w tym nadużywania alkoholu. Wśród elementów środowiska lokalnego sprzyjających przemocy domowej również na pierwszym miejscu jest alkoholizm wspólnie z narkomanią i przestępczością – 61 %. Tu na drugim miejscu występuje bezrobocie z ubóstwem i biedą – 15 %. Niezaprzeczalnie zła sytuacja ekonomiczna, brak perspektyw, uzależnienie od pomocy społecznej również przyczyniają się do nadużywania alkoholu i zachowań przemocowych. Warto tu jednak zwrócić uwagę na fakt, iż wartość sprzedaży alkoholu na terenie gminy w 2014 roku wyniosła 2.206.264,96 zł. Sugeruje to, że bardziej od statusu materialnego na spożywanie alkoholu ma wpływ społeczne aprobowanie alkoholu jako produktu niemal codziennego użytku, a więc uwarunkowanie kulturowe, gdzie alkohol jest uznanym środkiem płatniczym, wyrazem wdzięczności, okolicznościowym prezentem czy sposobem na lepszą komunikację interpersonalną. Zmiana tego uwarunkowania wciąż jest poważnym wyzwaniem dla

działań profilaktycznych. Wśród rodzin dotkniętych problemem przemocy znów 56 % to rodziny borykające się jednocześnie z problemem alkoholowym. Tu na drugim miejscu ze wskaźnikiem 10 % pojawiają się rodziny niepełne.

W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w 2015 roku zwiększono działania w ramach profilaktyki selektywnej ukierunkowanej na grupy zwiększonego ryzyka. Szczególnie dotyczy to uczniów z deficytami poznawczymi, zaburzoną komunikacją interpersonalną, często z rodzin dysfunkcyjnych. Podjęto też działania profilaktyczne kierowane bezpośrednio do dorosłej części naszej społeczności, których celem jest podnoszenie świadomości społecznej i umiejętności wychowawczych. Badania zjawiska przemocy potwierdzają konieczność rozwijania tej sfery działań.

Jako podstawowe kierunki działań w ramach realizacji gminnego programu w najbliższych latach przyjęto:

1. Kontynuację działań w zakresie profilaktyki szkolnej i pozaszkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne w tym:
  - Koncentracja uwagi na profilaktyce alkoholowej i nikotynowej, bowiem to one stanowią największy problem wśród gminnej młodzieży szkolnej z uwzględnieniem problemów używania środków psychoaktywnych jak narkotyki i dopalacze.
  - Kontynuacja realizacji programów profilaktyki uniwersalnej i selektywnej podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania różnych środków uzależniających. Wysoki poziom wiedzy jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych decyzji dotyczących korzystania z różnego rodzaju używek..
  - Realizacja programów profilaktyki uniwersalnej i selektywnej kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne do satysfakcjonującego funkcjonowania w społeczeństwie bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków itp.
  - Zwiększenie dostępności do programów edukacyjnych i psychoedukacyjnych dla osób dorosłych w zakresie problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy i promujących zdrowy tryb życia, oraz podnoszących kompetencje wychowawcze. Preferowanie w szkołach programów obejmujących poza młodzieżą także rodziców/opiekunów. Jak bowiem wynika z badań – młodzież podejmuje zachowania ryzykowne najczęściej poza terenem szkoły i możliwościami jej wpływu – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.
  - Kontynuacja profilaktycznych działań alternatywnych, wskazujących na możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego oraz promujących prozdrowotny styl życia.
2. Prowadzenie działań diagnostycznych w zakresie spożywania napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych.
3. Kontrola sprzedaży alkoholu i papierosów na terenie gminy.
4. Wykorzystanie lokalnych zasobów dla tworzenia koalicji na rzecz ograniczania problemów alkoholowych w gminie.
5. Utrzymanie i rozwój działalności Ośrodka Konsultacyjno – Psychoedukacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
6. Dalsze aktywne działania w obszarze procedury Niebieskiej Karty oraz koordynacja lokalnych instytucji działających w tym zakresie.
7. Wspieranie działalności grup samopomocowych

BAZA

Skuteczne działania wymagają współpracy wszystkich instytucji i osób stykających się z problemem uzależnień i stanowiących swoistą bazę dla realizacji programu.

Partnerami w realizacji gminnego programu są:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- o Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie
- o Ośrodek Konsultacyjno - Psychoedukacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- o Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- o Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- o Poradnia Leczenia Uzależnień
- o Komenda Powiatowa Policji w Kętrzynie
- o Szkoły, placówki oświatowe
- o Gminny Ośrodek Kultury
- o Kościoły i związki wyznaniowe
- o Organizacje pozarządowe w tym: Stowarzyszenie Oświatowe Gminy Kętrzyn, Stowarzyszenie Edukacja, Rozwój, Aktywność „ERA”.

ZAŁOŻONE CELE GMINNEGO PROGRAMU

1. Ograniczenie ilości środków psychoaktywnych przyjmowanych przez młodzież oraz podwyższenie wieku inicjacji poprzez:
  - *prowadzenie zajęć profilaktycznych (warsztaty, programy, spektakle) dla młodzieży mających na celu rozwijanie świadomości, budowanie poczucia własnej wartości i uczenia umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia środkami uzależniającymi,*
  - *realizacja programów profilaktyczno – interwencyjnych dla młodzieży z grup ryzyka,*
  - *współorganizacja kolonii , zimowisk i zajęć pozalekcyjnych z elementami profilaktyki uzależnień, rozwijania umiejętności społecznych i promocji zdrowego trybu życia.*
  - *angażowanie rodziców do udziału w zajęciach profilaktycznych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży,*
  - *realizacja programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców” wspierającego rodziców w procesach wychowawczych,*
  - *wspieranie i pomoc w organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy w miejscu zamieszkania.*
  - *ograniczanie dostępności do alkoholu i papierosów osobom nieletnim poprzez działania edukacyjne i kontrolne wobec podmiotów prowadzących sprzedaż w/w artykułów.*

2. Ograniczanie ilości nowych przypadków uzależnień poprzez:
  - *budowanie lokalnej koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, oraz podejmowanie wspólnie z instytucjami partnerskimi działań na rzecz przywrócenia prawidłowych funkcji w rodzinach dysfunkcyjnych,*
  - *przeprowadzenie badań diagnostycznych z zakresu używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych przez mieszkańców gminy.*
  - *prowadzenie różnych, szeroko rozumianych form edukacji społecznej,*
  - *organizacja spotkań, konferencji i seminariów w zakresie problemów rodziny wynikających z uzależnień i przemocy.*

3. Zwiększenie dostępności różnych form pomocy i rehabilitacji dla osób uzależnionych i członków ich rodzin poprzez:
  - *wsparcie i współpracę z ośrodkami odwykowymi w kierunku wprowadzania nowych form pomocy i leczenia, oraz podniesienia poziomu już istniejących.*
  - *prowadzenie w ramach Ośrodka Konsultacyjno - Psychoedukacyjnego przy GOPS poradnictwa i działań wspierających dla osób nadużywających alkoholu, członków ich rodzin oraz osób doświadczających przemocy.*
  - *organizacja szkoleń i wspieranie podnoszenia kwalifikacji i umiejętności przez osoby działające w ramach instytucji lub organizacji pozarządowych na rzecz pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin.*

4. Zmniejszenie rozmiarów uszkodzeń zdrowia spowodowanych uzależnieniami poprzez:
  - *wspieranie systemu wczesnego rozpoznawania zaburzeń związanych z nadużywaniem alkoholu w podstawowej opiece zdrowotnej,*

- *działania Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w kierunku zastosowania obowiązku leczenia odwykowego osób uzależnionych.*

5. Zmniejszenie rozmiarów i skutków naruszeń prawa związanych z handlem i zażywaniem środków psychoaktywnych poprzez:

- *współpracę z organami ścigania w celu zwiększenia efektywności wykrywania w/w przestępstw,*
- *wspieranie działań prewencyjnych policji,*

REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU

1. Za prawidłową realizację całości Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odpowiada Koordynator ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zatrudniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, do którego obowiązków w szczególności należy:

- *koordynacja na terenie gminy Kętrzyn wszelkich działań na rzecz zmniejszenia problemów uzależnień,*
- *współdziałanie z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i leczenia odwykowego,*
- *współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach realizacji ustawowych zadań komisji oraz tworzenia i realizacji gminnego programu,*
- *prowadzenie wszelkiej wymaganej sprawozdawczości z realizacji powyższych zadań.*

2. Organem inicjującym i opiniodawczym w kwestii tworzenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

a. do zadań Komisji w szczególności należy:

- *podejmowanie czynności zmierzających do objęcia leczeniem i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu,*
- *kierowanie osób w trybie określonym w odrębnych przepisach na badania biegłego w zakresie uzależnienia alkoholowego,*
- *opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,*
- *opiniowanie i inicjowanie działań związanych z profilaktyką i terapią problemów alkoholowych na terenie gminy.*

b. członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniu Komisji otrzymają wynagrodzenie w wysokości 100,00 złotych brutto. Koordynator ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będąc członkiem Komisji bierze udział w jej posiedzeniach w ramach swoich obowiązków służbowych w związku z czym powyższe wynagrodzenie mu nie przysługuje.

3. Cele Gminnego Programu będą osiągnęte poprzez realizację zadań zawartych w harmonogramie stanowiącym integralną część niniejszego programu. Harmonogram zawiera działania ze wskazaniem ich potencjalnych realizatorów oraz szacunkowe koszty ich realizacji. Harmonogram może ulegać zmianom w trakcie realizacji zależnie od aktualnych potrzeb oraz możliwości finansowych i organizacyjnych.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Sienkiewicz
PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY

Andrzej Sienkiewicz
Andrzej Sienkiewicz